

Suomen liha – ja siipikarjateollisuuden tutkimustarpeet

SUOMEN LIHA- JA SIIPIKARJATEOLLISUUDEN TUTKIMUSSTRATEGIA linjaa, kuinka tutkimuksella ja tutkimusyhteistyöllä tuetaan liha- ja siipikarjateollisuuden kasvumahdollisuuksia ja kannattavuutta tulevaisuuden globaalissa toimintaympäristössä ja luodaan edellytyksiä entistä kestävämmälle ja vastuullisemmalle lihan ja siipikarjanlihan tuotannolle Suomessa.

Valtioneuvoston ruokapoliittinen selonteko, Ruoka 2030, asettaa haastavia kansallisia tavoitteita, joihin voidaan parhaiten vastata vahvalla osaamisella ja toimialojen välisellä yhteistyöllä. Myös Suomen valtioneuvoston hallitusohjelma vuosille 2019-2023 ottaa kantaa ruoka-alankin T&K toimintaan kunnianhimoisilla tavoitteillaan torjua ilmastonmuutosta.

Strategiassa tunnistetaan kolme liha- ja siipikarja-alan toimintaympäristöä mullistavaa muutosvoimaa, joita ovat:

- 1) Ilmaston lämpenemisen ja siihen liittyvien ympäristömuutosten aiheuttamat paineet, kuluttajien ympäristötietoisuuden lisääntyminen,*
- 2) Ihmisten tiedon ja kiinnostuksen lisääntyminen eläintuotantoa kohtaan*
- 3) Digitalisaation avaamat mahdollisuudet kehittää elintarvikealan arvoverkkoja, tuotantoteknologioita ja kuluttajälähtöisiä ratkaisuja sekä tuotannon taloudellista kannattavuutta*

STRATEGIAN TAVOITTEENA ON

- Vahvistaa kansallista ruokaturvaa ja omavaraisuutta: edistää lihantuotantoketjun **älykästä ja kestävästä resurssien käyttöä**, mikä hillitsee liha- ja siipikarjatuotannon ympäristövaikutuksia
- Ylläpitää ja edelleen kehittää lihan ja siipikarjanlihan **hygieenistä turvallisuutta**, sekä edesauttaa ruokaketjun läpinäkyvyyttä, jäljitettävyyttä ja edistää tuotantoeläinten terveyttä ja hyvinvointia entisestään
- Parantaa suomalaisen lihan- ja siipikarjanlihan tuotantoketjun **kannattavuutta ja kilpailukykyä, uuden teknologian ja digitalisaation** tehokasta käyttöönottoa sekä alkutuotannossa, että lihantarkastustoiminnoissa

VISIO

Innovatiivinen ja vastuullinen pohjoinen liha- ja siipikarjatuotanto mahdollistaa kilpailukykyisen ja kestävästä ruoantuotannon. Nostamme tutkimuksen keinoin pohjoisen sijaintimme ruokaketjun kilpailuvaltiksi ja vahvistamme kansallista ruokaturvaa ja omavaraisuutta.

Suomen liha- ja siipikarjateollisuus

Liha- ja siipikarjateollisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi on tunnistettu kolme tutkimuksen painopistealuetta:

Resurssitehokas ja kestävä pohjoinen ruoantuotanto

- Suomessa voidaan syödä, tuottaa ja viedä naudan, sian ja siipikarjan lihaa.
- Suomi on vesi- ja resurssiviisas maa, jossa liha- ja siipikarjateollisuus kehittää aktiivisesti tuotannon ympäristökestävyyttä.
- Alkutuotannossa osataan hyödyntää tuotantoketjun sivuvirrat ja lanta panoksina.
- Valkuaisomavaraisuutta parannetaan, millä vähennetään ympäristövaikutuksia.

Eläinten terveyttä ja hyvinvointia edistävät järjestelmät

- Eläinten terveyden edistämällä on suuri kansanterveyttä suojeleva vaikutus. Eläinten terveys ETT ry:n rooli on merkittävä eläintautien torjuntatyössä ja bioturvallisuuden edistämisessä.
- Suomessa on tehokas ja ennaltaehkäisevä eläinten terveydenhuolto, joka varmistaa vähäistä eläinlääkkeiden käyttöä, ja mahdollista tehokkaan mikrobilääkeresistenssin torjunnan.
- Suomessa on maailman kattavin eläinten terveyden seurantajärjestelmä, joka mahdollistaa eläinten hyvinvoinnin kehittämisen suomalaisen liha- ja siipikarjaketjun asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.
- Suomessa on läpinäkyvä jäljitettävä lihantuotantoketju.

Kansainvälisesti kilpailukykyinen tuotantoketju

- Digitalisaatiota ja teknologiaa hyödynnetään koko tuotantoketjussa.
- Lihantarkastusta kehitetään kilpailuneutraaliksi ja yhtenäiseksi.
- Alkutuotannossa panostetaan talousosaamisen kehittämiseen.
- Lihaketjun kansantaloudellinen merkitys avataan

Aihealueittain tunnistetut erityispiirteet

Sika

Sianlihan tuotannon ympäristökestävyyden ja ruokinnan perustutkimuksessa on paljon puutteita ja sianlihan tuotannon ympäristövaikutus arvioidaan usein todellista suuremmaksi. Tuotannossa hyödynnetään runsaasti sivuvirtoja ja panostetaan kotimaisten valkuaislähteiden hyödyntämiseen. Ruokinnalla voidaan vaikuttaa paljon sianlihan tuotannon ympäristökuormitukseen ja kasvatuksen tehokkuuteen. Sianlihan tuotannossa on edelleen käsin tehtäviä työvaiheita ja automaattisoinnilla sekä digitaalisten ratkaisujen kehittämisellä voidaan parantaa tuotannon kilpailukykyä ja avoimuutta. Talous- ja johtamisosaamisen lisääminen nousee tilakoon kasvaessa merkittävään rooliin.

Sianlihan tuotannon bioturvallisuudesta ja eläinten terveydestä huolehtiminen on elintärkeää. Sikojen hyvinvoinnin edistämistä tulee jatkaa ja kehittää edelleen myös tutkimuksen keinoin. Suomalaisen eläintautitilanteen vakaana pysyminen on alan elinehto. Bioturvallisuudesta huolehtimisen tosiasialliset kustannukset ja yhteiskunnalliset hyödyt ovat kokonaisuutena arvioimatta. Suomalaisen sianlihan tuotannon poikkeuksellisen hyvistä ominaisuuksista ei ole osattu tiedottaa kuluttajille. ETT ry:n merkittävän työn tulokset SIKAVA-järjestelmän puitteissa tulisi saada kuluttajien tietoisuuteen.

Nauta

Suomessa nautojen eläintautitilanne on hyvä, mutta riskit kasvavat tilakoon kasvaessa. ETT ry:n rooli on hyvän eläintautitilanteen ylläpitämisen kannalta kriittinen jatkossakin. Bioturvallisuudesta on huolehdittava, sillä se on suomalaisessa tuotannossa merkittävä kilpailutekijä.

Alalle kaivataan taloudellista tutkimusta, ja tietoa pitäisi pystyä jalkauttamaan alkutuotannon toimijoiden kautta. Alkutuotannossa tulisi siirtyä kohti ammattimaisempaa yrityksen johtamista, missä taloudenpidon perusteet ovat hyvin hallussa. Kotieläintuotannon kannattavuus on alan jatkuvuuden kannalta kriittinen tekijä. Taloudellista vakautta turvaamaan kaivataan selvityksiä. Taloudellista vakautta turvaamaan kaivataan selvityksiä rahoitusratkaisuksista esim. rehun sovimustuotannossa, koneiden hankinnassa sekä käyttöpääoman hallinnassa. Eläintautivakuutusten uusia malleja tarvitaan alalle.

Nurmirehuviljelyn hiilensidontakyvyn tutkimiseen panostetaan jatkossakin. Moni karjatalouden toimija on panostanut hiilensidontaan liittyvään tieteseen, mutta kokonaiskuvan muodostamiseen tarvitaan edelleen lisätietoa, jotta asiasta voitaisiin viestiä suurelle yleisölle vankoilta faktoilla. Nurmiviljelyn vaikutukset biodiversiteetin ylläpitämiseen kaipaa vankempaa näyttöä. Nautojen genetiikan vaikutus rehun hyödynnettävyyteen sekä naudan endogeenisiin hiilipäästöihin on vielä täsmentämättä Suomessa kasvatettavien rotujen osalta, joskin alustavaa tutkimusta on meneillään.

Naudanlihantuotanto on sidoksissa maidontuotantoon ja nautasektori on sitoutunut e-merkin käyttöönottoon, mutta kokonaisvaltaista arviota e-merkin käyttöönoton kustannuksista ja hyödyistä ei ole tehty. Voidaanko e-merkillä mm. vähentää tunnistamisen epäonnistumiseen liittyviä teurashylkyjä ja tehostaa nautojen teurastukseen liittyvien muiden toimenpiteiden kuten lihantarkastuskirjanpitoa.

Siipikarja

Suomessa on ollut antibiootitonta broilerinlihan tuotantoa jo kymmenen vuotta. ETT ry:n ohjauksella on ollut nykytilanteen ylläpitämisessä merkittävä rooli. Suomalaisessa siipikarjanlihantuotannossa on perinteisesti ollut korkea eläinlääkitys, joka on seurausta bioturvallisista toimintatavoistamme. Harventamattomuus (all in – all out) tukee eläinten terveyttä, ja erilaisten kasvatusten vertailua eläinten terveyden näkökulmasta tulisi selvittää.

Myös siipikarjanlihan tuotannossa tulee panostaa kotimaisen rehuvalvaintuotannon kehittämiseen, jotta voidaan vähentää rehuvalvaintuotannon salmonellatartuntariskiä ja rehuvalvaintuotannon ympäristökuormitusta.

Siipikarjatuotannossa syntyy runsaasti turvelantaa, jonka hyödyntämisen mm. maanparannuksessa pellon ravinnetalouden, hiilensidontan ja pieneliöstön ylläpitämisen kannalta kaipaa lisätietoa. Myös vaihtoehtoisten pehkomateriaalien toimivuutta tulisi tutkia. Siipikarjanlihan tuotannon sivuvirtana syntyvien raaka-aineiden biokaasutuotannon mahdollisuuksia on hyvä selvittää.

Broilareiden kasvatuksesta on olemassa paljon teoreettista tutkimusta ja soveltavaa tutkimusta kaivataan lisää, jolloin voitaisiin arvioida alan parhaita käytäntöjä entistä tarkemmin ja hyödyntää tietoa alkutuotannon ohjauksessa.

Lihantarkastus

Lihantarkastuslainsäädäntö pohjautuu EU-lainsäädäntöön sekä kansallisiin säädöksiin ja on hallinnollisesti raskas ja rasite suomalaisen lihateollisuuden kilpailukyvyille. Lihantarkastuksen tulee olla jatkossa selkeästi kilpailuneutraali ja kustannusten läpinäkyvä. Järjestelmään voi saada muutoksia käytännössä vain tutkimuksen keinoin, millä varmistetaan, että toimintatapa ei lisää elintarviketurvallisuusrisiä. Tätä tutkimusta tekee tällä hetkellä mm. Ruokavirasto, joka on ollut myötämielinen lihantarkastuksen nykyaikaistamiselle.

Teurastuksen sekä virallisen valvonnan *ante mortem* (AM) ja *post mortem* (PM) tarkastusten digitalisoinnin mahdollisuudet ovat käytännössä täysin tutkimatta. Alustavia tutkimuksia naudan etä-AM tarkastukseen on tehty ja tulokset ovat lupaavia. Vastaavia tutkimuksia etä-tarkastusten laadusta tulisi tehdä myös muille eläinlajeille. Jokainen tekninen ratkaisu, joka mahdollistaa myös teurastamossa tehtävien tarkastustoimenpiteiden kulujen kohtuullistamisen, on syytä selvittää. EU:n lihantarkastuslainsäädännön kehittäminen vaatii menetelmien tutkimusta, että se voidaan hyväksyä menettelytavaksi.